

Горгани
природний заповідник

**Природно-
заповідний
фонд України**

Вісник заповідника

Листопад 2023

Зміст

Науково-дослідна робота	2 стор.
Еколого-освітня робота	15 стор.
Календар	25 стор.
Діяльність служби державної охорони ПЗФ	26 стор.
Новини	36 стор.

Науково-дослідна робота

Працівниками науково-дослідного відділу проведено:

- формування розділу II Літопису природи за 2023 рік;
- аналіз метео- і феноспостережень за жовтень;
- формування розділів I-II нового Проекту організації території природного заповідника "Горгани";
- аналіз даних отриманих під час проведення літнього моніторингу за допомогою фотопасток (методика Франкфуртського зоологічного товариства);
- підготовку та подання статті про дереворуйнівні гриби у Чорноморський ботанічний журнал;
- підготовку до зимового моніторингу хижих тварин за допомогою фотопасток;
- підготовку до Науково-технічної ради природного заповідника "Горгани"
- написання дописів на офіційні сторінки установи у соціальних мережах.

Моніторинг тварин у природно-заповідних установах відіграє важливу роль у вивченні фауни. Одним з найбільш ефективних методів для отримання даних є встановлення фотопасток. Використання фотопасток дозволяє отримати детальну інформацію про міграційні шляхи та територіальну організацію тварин.

На території природного заповідника «Горгани» проводився літній моніторинг диких ссавців із використанням фотопасток.

Моніторинг тривав 105 днів.

Загалом вдалось зафіксувати 8 видів:

- Рись євразійська;
- Олень благородний;
- Козуля європейська;
- Кабан дикий;
- Лисиця звичайна;
- Борсук європейський;
- Кіт лісовий;
- Вовк.

Фотопастки для моніторингу біорізноманіття надані Франкфуртським зоологічним товариством в Україні // FZS Ukraine в рамках Міжнародної кліматичної ініціативи (IKI), важливої частини міжнародних зобов'язань німецького уряду щодо фінансування кліматичних програм, а також в рамках проєкту співпраці у сфері розвитку, що співфінансується Федеративною Республікою Німеччина через KfW: Support to Nature Protected Areas in Ukraine.

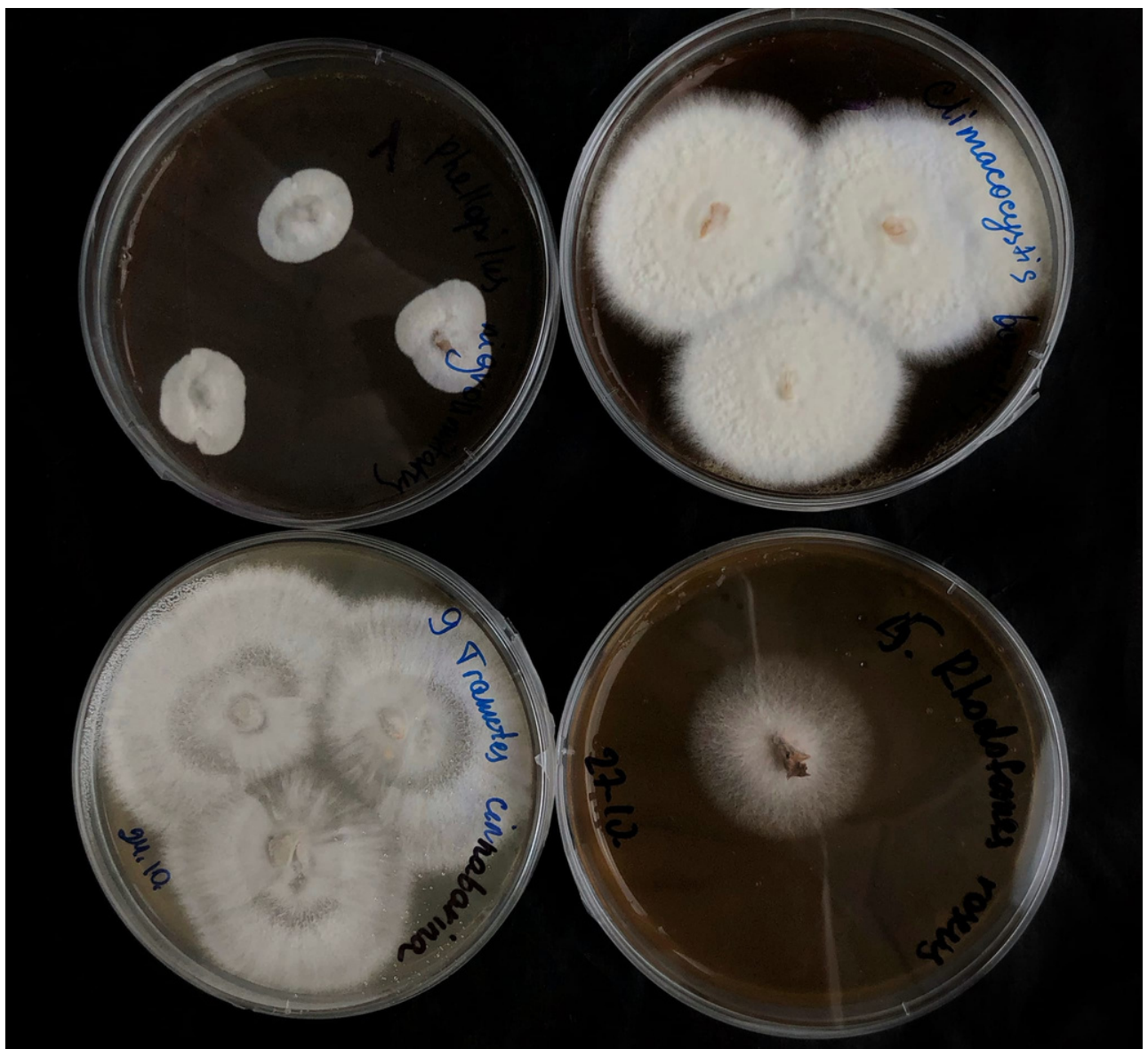

Місяць тому відбулась спільна експедиція київської мікологині Аліси Атаманчук та старшого наукового співробітника Остапа Богославця, протягом якої кілька грибів заповідника були відібрані для виділення у чисті культури та внесення до колекції Інституту ботаніки.

Науковиці вдалось отримати чисті культури чотирьох видів трутовиків, три з яких є доволі рідкісними видами, що трапляються лише у природних лісах: клімакоцистіс північний, родофомес рожевий, фелін чорнообмежений.

Види, що вдалось виділити у чисту культуру

Чиста культура родофомеса рожевого

Плодове тіло родофомеса рожевого в урочищі Джурджі

Плодові тіла клімакоцистіса північного в урочищі Березний

Природний заповідник "Горгани" - на обкладинці! У старшого наукового співробітника Остапа Богославця та його наукового керівника Миколи Придюка вийшла нова стаття в Українському ботанічному журналі!

Стаття присвячена грибам, асоційованим з мертвою деревиною, у кедрових пралісах заповідника. З 30 виявлених видів, п'ять виявились новими для України. Один з них, *Aphanobasidium subnitens*, виявлений на опалому стовбурі кедрової сосни, потрапив на обкладинку нового випуску журналу!

Не обійшлося і без "пралісних" грибів: видів, що рідко зустрічаються у трансформованих людиною екосистемах, проте є звичними у лісах, що ніколи не бачили сокири.

Прочитати статтю можна за посиланням:

https://www.researchgate.net/.../375688871_Some_wood...

FUNGI AND FUNGI-LIKE
ORGANISMS

ГРИБИ І ГРИБОПОДІБНІ
ОРГАНІЗМИ

<https://doi.org/10.15407/ukrbot80.05.399>

RESEARCH ARTICLE

Some wood-inhabiting *Basidiomycota* from the primeval forests with *Pinus cembra* in Ukraine

Ostap M. BOHOSLAVETS^{1,2*}, Mykola P. PRYDIUK¹

¹ M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine,

² Tereshchenkivska Str., Kyiv 01601, Ukraine

² Gorgany Nature Reserve,

7d Dobrovols'iv Str., Nadvirna 78400, Ukraine

* Address for correspondence: pychdelicwarm@gmail.com

Abstract. The *Pinus cembra* communities belong to the rarest and least studied woody habitats in Europe. This article reports 30 species of lignicolous *Basidiomycota* revealed in primeval spruce stands with the admixture of arolla pine in Gorgany Nature Reserve (the Ukrainian Carpathians). Five species, namely *Aphanobasidium subnitens*, *Ceraceomyces eludens*, *Hyphoderma occidentale*, *Hypochnicium albostramineum* and *H. cremicolor*, are firstly reported in Ukraine. The records of *Cystostereum murrayi*, *Phellinus viticola* and *Pycnoporellus fulgens* deserve particular attention due to their value as bioindicators of natural forest ecosystems. The species composition of *Basidiomycota* per individual fallen log turned out to be rather poor. The fungi forming thin resupinate corticioid basidiocarps on the substrate underside prevail among the finds, indicating a lack of moisture in the surveyed treeline stands. Detailed descriptions of the substrate and collection site are given for each find. An overview of previous research on the diversity of lignicolous *Basidiomycota* in arolla pine forests is provided.

Keywords: *Aphanobasidium subnitens*, *Ceraceomyces eludens*, *Hyphoderma occidentale*, *Hypochnicium albostramineum*, *Hypochnicium cremicolor*, *Phellinus viticola*, rare species, treeline, Ukrainian Carpathians

Introduction

Communities of *Pinus cembra* L. (*Pinaceae*) are restricted to high mountain altitudes in the Alps and the Carpathians and belong to the rarest and least studied forest types in Europe (Critchfield, Little, 1966; Blada, 2008; Kučera, 2019). In the Ukrainian Carpathians, stands with arolla pine have an insular pattern of distribution, occurring as small-area disjunctive localities scattered through the upper parts of river

basins of the Brusturianka, Bystritsia Nadvirnianska, Bystritsia Solotvynska, Limnytsia, Prut and Svicha rivers (Sirenko, 2005; Popovych et al., 2019; Cherniavskiy, 2021). Overall, these stands cover an area of around 4195 ha; of them, nearly 4160 ha are located in the Gorgany region — the least populated part of the Ukrainian Carpathians, characterized by medium elevations (up to 1836 m a.s.l.), steep slopes and the presence of large stone fields covering the upper parts of the ridges (Sirenko, 2005; Klimuk et al., 2006).

ARTICLE HISTORY: Submitted 31 July 2023. Revised 20 October 2023. Published 16 November 2023

CITATION: Bohoslavets O.M., Prydiuk M.P. 2023. Some wood-inhabiting *Basidiomycota* from the primeval forests with *Pinus cembra* in Ukraine. *Ukrainian Botanical Journal*, 80(5): 399–408.

© M.G. Kholodny Institute of Botany, NAS of Ukraine, 2023

© Publisher PH "Akademiya" of the NAS of Ukraine, 2023

This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

ISSN 2415-8860. Український ботанічний журнал. 2023. 80(5)

399

Current issue

Ukrainian Botanical Journal

A bi-monthly peer-reviewed and open access journal of **botany & mycology** founded in 1921 by M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine

Aims and Scope

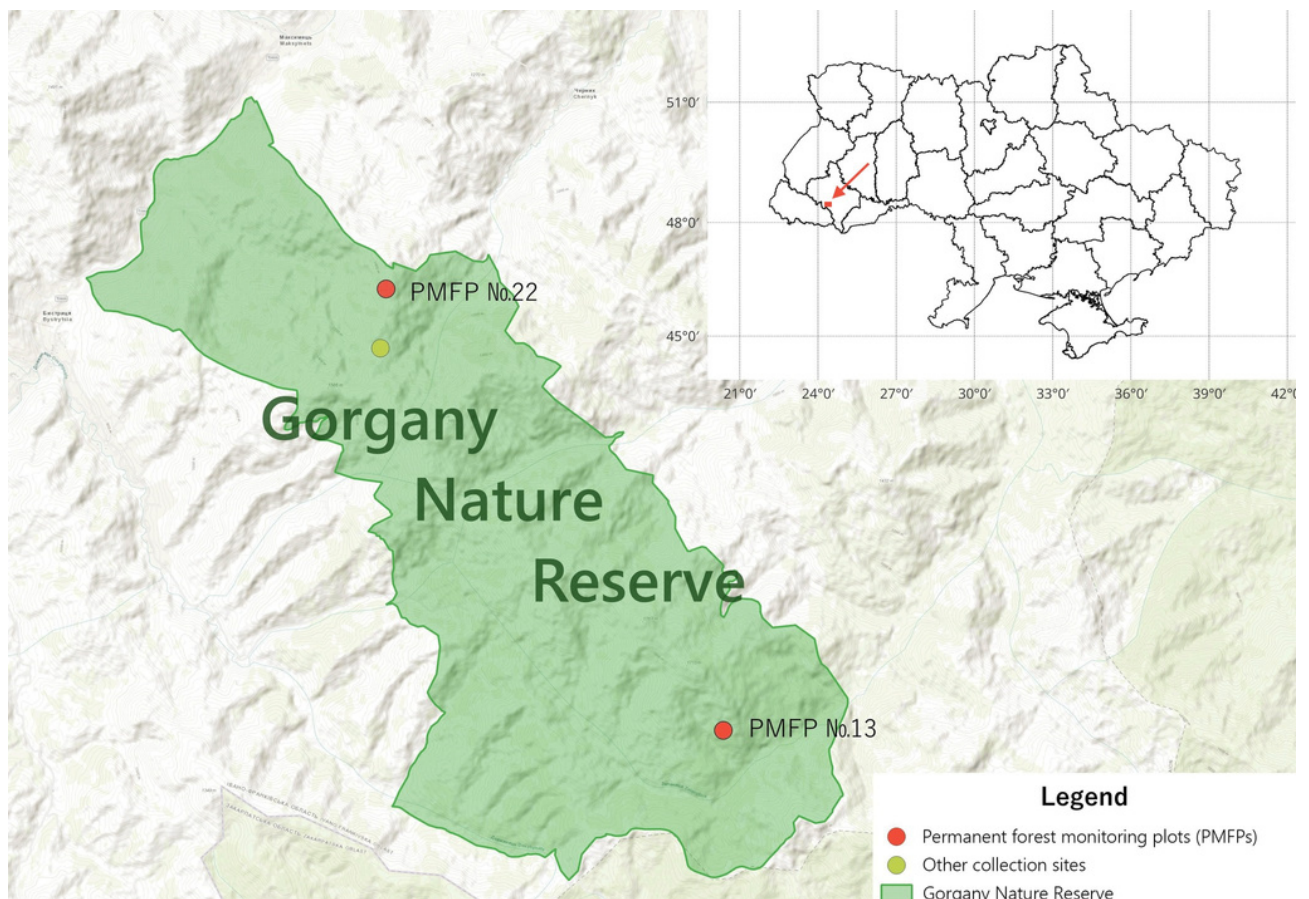
The **Ukrainian Botanical Journal (UBJ)** provides comprehensive coverage of all fields of plant sciences, including taxonomy, floristics, vegetation science, as well as of all aspects of mycology and phycology.

The **UBJ** aims to present the original research reports and novel findings along with various high-impact papers on all major issues, such as systematics, phylogeny, evolution, geography, ecology, conservation, morphology, anatomy, biotechnology, physiology, biochemistry, cell and molecular biology, of plants, true fungi and their protozoan/chromistan analogues, lichens, algae and cyanobacteria.

Original research articles, brief communications, scientific notes, reviews, and other important contributions are accepted. Papers that make significant advances to the fields of study and those of general interest to botanists and mycologists are welcome.

Issue information (PDF: [Front cover image](#))

Новий випуск Українського ботанічного журналу

Карта обстежених ділянок

***Arphanobasidium subnitens* - новий вид для України**

***Ceraceomyces eludens* -
новий вид для України**

***Hyphoderma occidentale* -
новий вид для України**

***Phellinus viticola* - рідкісний в Україні вид, приурочений до малопорушених високогірних смерекових та кедрово-смерекових лісів**

***Hypochnicium albostramineum* - новий вид для України**

***Hypochnicium cremicolor* - новий вид для України**

Еколого-освітня робота

Працівниками сектору еколого-освітньої роботи проведено:

- підготовку методичних матеріалів для проведення занять із здобувачами освіти;
- екологічні зустрічі “Пізнаємо природоохоронні території разом” для здобувачів освіти Надвірнянського ліцею № 1 та студентів ВСП “Надвірнянський фаховий коледж НТУ”;
- екологічну годину “Правічний ліс” і майстер-клас “Їжачок-хитрячок” для дітей групи “Гніздечко” ЗДО “Квітка Карпат”;
- семінар “Збереження природи: поглиблення та передача еколого-освітніх знань” для вчителів біології, хімії, географії Надвірнянської ТГ;
- екологічний урок “Правила сортування сміття” для здобувачів освіти 5-го класу Надвірнянського ліцею № 3;
- екологічний урок “Цікавинки природного заповідника “Горгани” для здобувачів освіти 9-го класу Молодківського ліцею;
- написання дописів на офіційні сторінки установи у соціальних мережах.

Взято участь у Науково-технічній раді природного заповідника “Горгани”; науково-практичній конференції “Лісові школи: застосування європейського досвіду для формування екологічної культури в Українських Карпатах” у ВСП “Надвірнянський фаховий коледж НТУ”.

До Всесвітнього дня екології у адміністративному корпусі природного заповідника "Горгани" проведено дві екологічні зустрічі "Пізнаємо природоохоронні території разом" із здобувачами освіти Надвірнянського ліцею №1 та студентами ВСП "Надвірнянський фаховий коледж НТУ".

Відвідувачі дізналися про цінності та діяльність природоохоронної установи, ознайомилися із правилами свідомого туризму, а також взяли участь у екологічній грі "Екобатл".

Відбувся семінар “Збереження природи: поглиблення та передача еколого-освітніх знань” для вчителів біології, хімії, географії Надвірнянської ТГ.

Протягом зустрічі присутні поглибили свої знання та навички у сфері еколого-освітньої роботи. Обговорили найсучасніші методи та підходи до навчання збереження природи, а також обмінялися цінним досвідом та інноваційними ідеями.

Працівники провели заняття у групі "Гніздечко" ЗДО "Квітка Карпат". За допомогою казки "Правічний ліс" діти дізналися чому важливо оберігати лісові екосистеми, під час гри "З якого дерева листочок" навчилися визначати листочки різних дерев, а також зробили чудову осінню аплікацію "Їжачок-хитрячок".

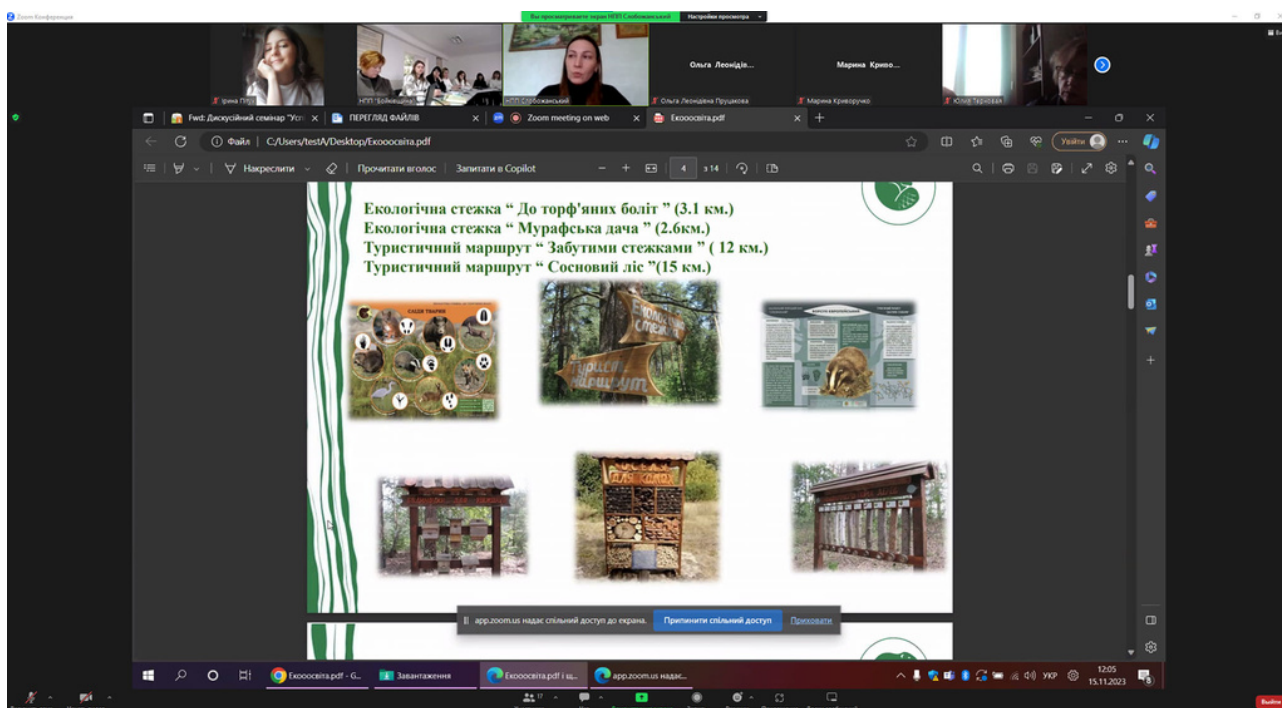
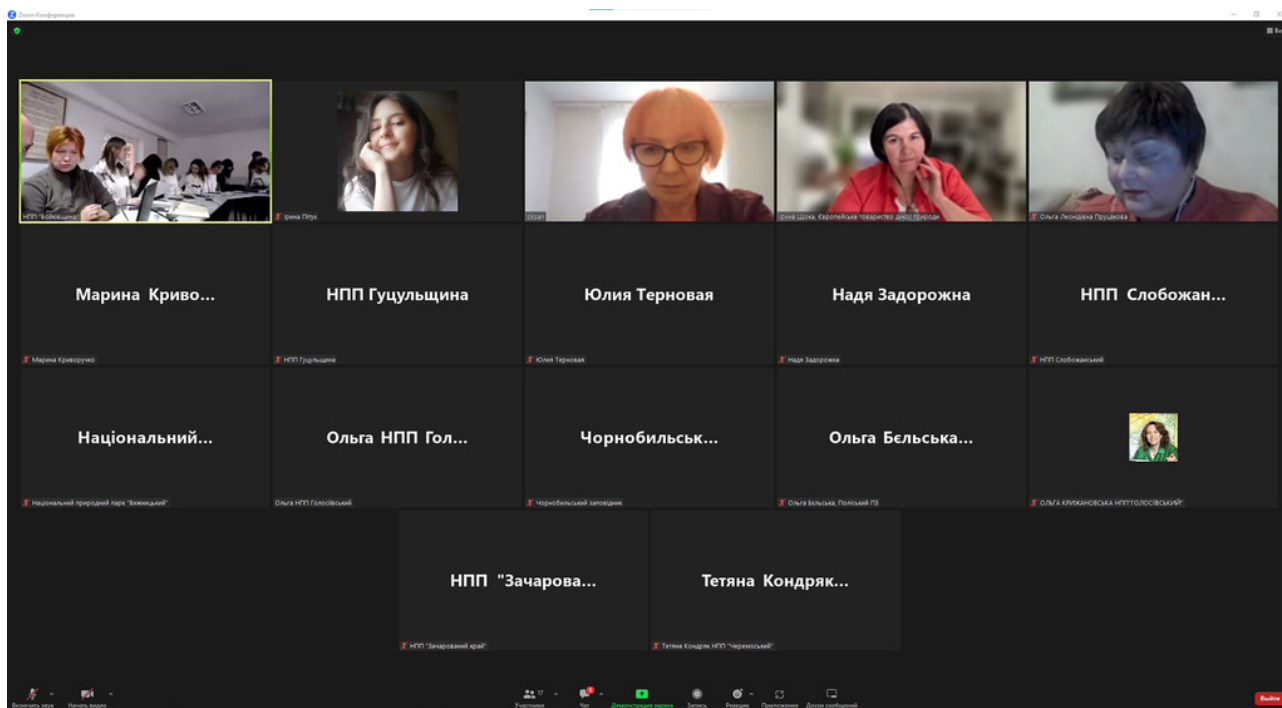
У Всесвітній день рециклінгу, сортування сміття і вторинної переробки сировини, проведено заняття “Правила сортування сміття” для здобувачів освіти 5-го класу Надвірнянського ліцею.

Відбувся екологічний урок у Молодківському ліцеї.
Здобувачі освіти дізналися багато цікавого, а також як берегти
найцінніше — природу. Кожен урок стає кроком до більш
відповідального ставлення до навколишнього середовища.

Працівники сектору еколого-освітньої роботи взяли участь в дискусійному семінарі "Успіхи та невдачі неформальної екологічної освіти в природоохоронних установах" в НПП "Бойківщина". Під час зустрічі було обговорено досягнення в сфері екологічної освіти в установах ПЗФ, почерпнуто новий досвід та ідеї.

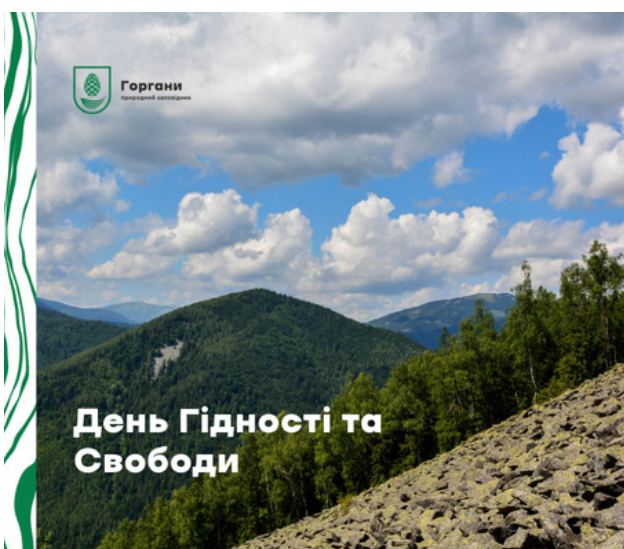
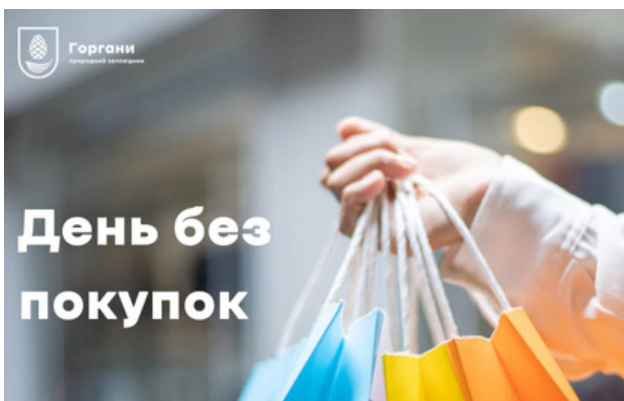
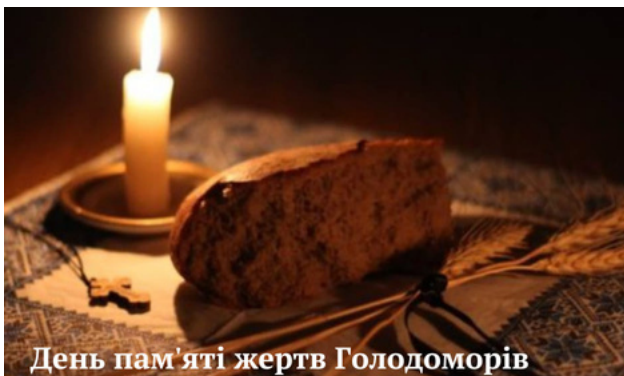
Завершено встановлення нових інформаційних табличок, які спрямовані на підвищення екологічної обізнаності та збереження навколишнього середовища.

Таблички присвячені сортуванню сміття, тактильній доріжці і будиночку для комах.

Календар

1. Всесвітній день без паперу.
2. Міжнародний день запобігання експлуатації навколишнього середовища під час війни та збройних конфліктів.
3. Міжнародний день енергозбереження.
4. День Гідності та Свободи
5. День без покупок.
6. День пам'яті жертв Голодоморів.

Діяльність служби державної охорони ПЗФ

Працівниками Горганського і Черниківського ПНДВ протягом місяця проведено:

- 8 рейдів-перевірок (ур. "Довжинець", "Столи", "Перехресний", "Ямські Кливки", "Березовачка", "Нивка", "Озеро", "Новобудова");
- спостереження по програмі SMART, збір даних про рослинний і тваринний світ;
- підготовка до опалювального сезону (порізка дров).

Працівниками відділу ДО ПЗФ проведено:

- патрулювання території заповідника з метою контролю за порушенням законодавства;
- спостереження за флорою і фауною.

Взято участь у:

- засіданні розширеної колегії Західного Міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства за участю лісокористувачів Івано-Франківської області;
- онлайн курсі по наданні першої домедичної допомоги.

Інспекторами Черниківського ПНДВ проведено природоохоронний рейд-захід в ур. "Перехресний", який спрямований на охорону, запобігання та виявлення порушень природоохоронного режиму.

Працівниками Горганського ПНДВ проведено спільний рейд-захід в ур. "Озеро" із представником Національної поліції Полянської ТГ. Під час патрулювання порушень природоохоронного режиму не виявлено.

Проведено природоохоронний рейд-захід спрямований на охорону території природного заповідника "Горгани" для виявлення, запобігання і не допущення порушень природоохоронного законодавства в урочищі "Новобудова" Черниківського ПНДВ. Проведено роботи з благоустрою території біля сторожового будинку.

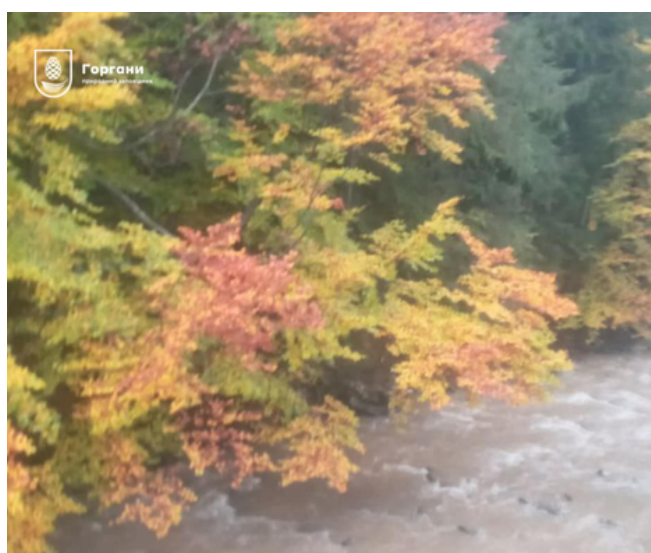
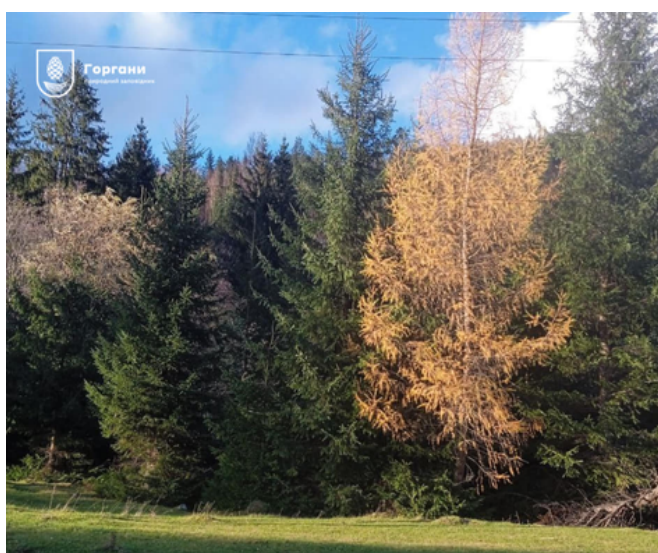
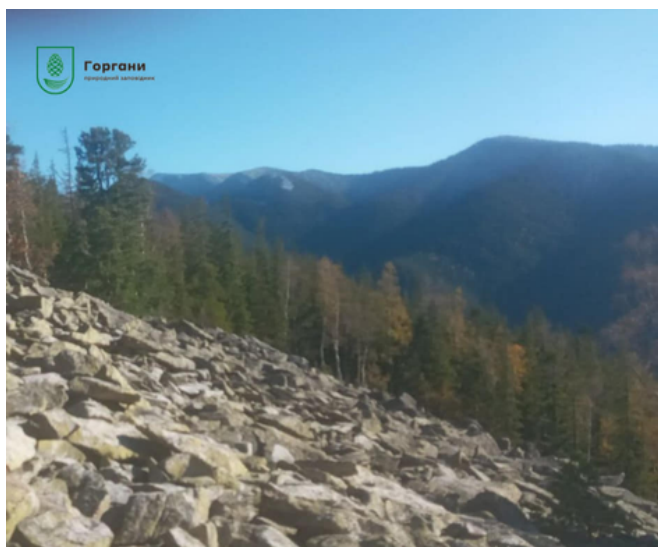
Працівники служби державної охорони природного заповідника «Горгани» взяли участь у нараді з постійними лісокористувачами Івано-Франківської області.

Обмін ідеями та досвідом – це крок до більш ефективного збереження наших лісів та природних резервів.

Засідання розширеної колегії Західного Міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства за участю лісокористувачів Івано- Франківської області

Осінь у природному заповіднику "Горгани".

Справжня зима у природному заповіднику "Горгани".

Працівники служби державної охорони пройшли онлайн курс по наданні першої домедичної допомоги. Віддані працівники завжди готові не лише захищати природу, але й допомагати людям у найрізноманітніших ситуаціях.

PROMETHEUS

СЕРТИФІКАТ
Виданий 21.11.2023
prometheus.org.ua

СЕРТИФІКАТ
ЦЕЙ СЕРТИФІКАТ ЗАСВІДЧУЄ, ЩО
Ірина Кисляк
успішно закінчив(ла) курс
Перша домедична допомога в умовах війни,

наданий викладачами курсу
через платформу масових відкритих онлайн-курсів **Prometheus,**
та навчився(лася):

- оцінювально-аналітичній компетентності;
- лідерській компетентності;
- компетенції з інформальної освіти та професійно-особистісного розвитку;
- здатності до навчання протягом життя.

Форма навчання - дистанційна.
Кількість годин - 15 годин (0,5 кредита ЄКТС).

Федір Сердюк
Підприсмець, засновник компанії
«Перша допомога та Спецпідготовка.
FAST»

ГО «Прометейс», ЄДРПОУ 39599867
Надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації
педагогічних працівників згідно з КВЕД 85.59

Автентичність цього сертифікату може бути перевірена за
<https://certs.prometheus.org.ua/cert/e0781b177174911826028fc0b063595>

Погода інколи буває непередбачуваною. Однієї ночі, через сильні пориви вітру, на території Горганського ПНДВ вивернуло з корінням дерево горобини звичайної.

Подібну ситуацію спостерігали у цілому Надвірнянському районі.

Розпочався зимовий моніторинг хижих ссавців.

Новини

Лісові школи - важливий напрямок у розвитку неформальної екологічної освіти.

Директор природного заповідника "Горгани" Ярослав Петрашук і представники науково-дослідного відділу та сектору еколого-освітньої роботи взяли участь у науково-практичній конференції "Лісові школи: застосування європейського досвіду для формування екологічної культури в українських Карпатах".

Конференція стала завершальним етапом проєкту "Карпатська лісова школа вздовж Чорної Бистриці" який реалізовувався ВСП "Надвірнянський фаховий коледж НТУ" у співпраці із природним заповідником "Горгани", ГО "Надвірнянський туристично-інформаційний центр", а також Надвірнянською та Пасічнянською ТГ.

Детальніше про конференцію на сайті: <https://gorgany-zapovidnyk.in.ua/lisovi-shkoly-vazhlyvyu.../>

У природному заповіднику "Горгани" відбулося чергове засідання Науково-технічної ради.

Присутні обговорили важливі для установи питання та погодили плани роботи по основних напрямках діяльності.

Детальніше про засідання Науково-технічної ради на сайті:

<https://gorgany-zapovidnyk.in.ua/zasidannia-naukovo.../>

Горгани
природний заповідник

Текст і фото: працівники природного заповідника "Горгани".

Дизайн та верстка: Ірина Пітух

78405, вул. Добровольців, 7д
м. Надвірна, Івано-Франківська обл.
e-mail: gorgany1996@ukr.net
<https://gorgany-zapovidnyk.in.ua/>